

Martin Lidegaards tale ved Folketingets afslutningsdebat

Taler

Martin Lidegaard
Politiker, Radikale Venstre

Dato

21. maj 2025

Sted

Folketingets talerstol,
Christiansborg

- 1 Kære kollegaer. I dag fylder mit parti, Radikale Venstre, 120 år. Jeg er helt med på, at det ikke er alle her i salen, der nødvendigvis finder grund til at fejre det – men alligevel. Min tale i dag kommer til at handle om det radikale arvegodt, om vores indre forsvar, om dannelse og uddannelse. Tidens geopolitiske rystelser
- 5 har jo sat sig både i vores samfund og i os selv. Det er det, vi taler om ved middagsbordene; det er det, vi taler om her på Borgen. Og vi Radikale har også selv kastet os ind i debatten med forslaget om en ny europæisk forsvarsunion – og hvem skulle have troet det for bare et år siden?
- 10 Men lige så vigtigt som det ydre forsvar er, lige så vigtigt er vores indre forsvar, måske endda vigtigere. I dagens trusselsbillede fylder konventionelle militære trusler ganske rigtigt mere end for 3 år siden, men endnu mere nærværende og endnu mere aktuelle er andre former for angreb på vores samfund, på vores grundlæggende værdier. Jeg tænker på de daglige cyberangreb fra kriminelle og
- 15 stater, f.eks. inden for forsyningsområdet, som allerede er en realitet. Og jeg tænker på misinformation og manipulation gennem sociale medier. Jeg tænker på, at vores tilværelse også trues af mere essentielle kriser som klimaet og tabet af arter. Alle disse trusler skal imødegås med forskellige midler, men ingen af dem kan imødegås uden dannelse og uddannelse. Det handler ikke bare om truslerne
- 20 hver især, det handler om demokratiet selv.

- Min far var i sine helt unge dage selv modstandsmand sammen med sine to brødre. Der var intet romantisk i det, kun frygt, blod og tab. Men de kæmpede for et frit Danmark, der i det følgende årtier gudskelov udviklede sig til et
- 25 fantastisk land. Min far talte sjældent om de år, men han delte gerne sine erfaringer og konklusioner. Fysisk modstand var nødvendigt, men vores indre forsvar var og er det vigtigste. At oplyse unge mennesker, uddanne dem til demokrati og kritisk tænkning, dannelse og ansvar er garanten for demokratiets

30 overlevelse, uanset hvilke fysiske eller militære trusler vi udsættes for. Dér står kampen hver dag, og her står kampen også i dag, 80 år efter Danmarks befrielse.

Vi må også være bevidste om, hvilket samfund vi vil forsvare, hvad vi passer på. Det nytter ikke, at vores fjorde og have bliver tømt for liv, at store dele af landet
35 bliver oversvømmet, at vi mister vores besungne natur med brede bøge. Det nytter ikke, hvis vores demokrati brister ved næste generation, og at den danske kultur visner. Forsvaret nytter ikke, hvis der ikke er noget at forsvare.

Min far tog sin egen medicin ganske bogstaveligt og blev højskolemand. I årtier
40 virkede han på Krogerup Højskole, der blev grundlagt af Hal Koch, en af de store tænkere bag demokratiet og det indre forsvar, på et fundament af grundtvigsk tænkning. Det er netop det, vi skal huske i dag. Det er det, vi skal spørge os selv om. Hvordan forbereder vi os? Hvordan kaster vi lys i mørket? Dyrker vi samtalen i Hal Kochs forstand, også med dem, vi er uenige med?
45 Beskytter vi vores minoriteter? Står vi fast på, at den stærkes ret ikke altid er den rigtige ret i et retssamfund? Prioriterer vi at frisætte alle børn og unge gennem nærværende og løftende uddannelse og oplysning? Lader vi dannelsen blomstrer i en ædel, men også til tider grum kamp om holdninger og ord, der befrugter vores fælles erfaringer? Det er lyset for mig og for Radikale Venstre. Eller lukker
50 vi os selv inde, trækker visiret ned, så intet lys eller tvivl kan slippe ind? Foretrækker vi at give endnu mere magt til den stærke mand eller kvinde uden selv at tage ansvar, fordi samtalen er for bøvlet eller krævende? Det er mørket.

Valget er vores. Men uden dannelse og oplysning om konsekvenserne af begge
55 veje er det svært at navigere. Vores indsats i skolen, ungdomsuddannelserne og voksenoplysningen er afgørende – måske det bedste demokratiske værn af alle. Så langt kan jeg forstå at statsministeren er enig. Med hendes ord skal vi bruge samfundsinstitutionerne til åndelig oprustning. Også vores folkeskole skal have mere fokus på dannelse. Men for at tage denne åndelige oprustning alvorligt
60 kræver det jo, at vi virkelig vælger skolen til, at vi politikere tager ansvar for at prioritere den og sørger for, at den får de nødvendige ressourcer.

Lige nu, mens vi står her i Folketingssalen, er der 16.000 forældre i Danmark, der ikke har været på arbejde – et tal, der er stærkt stigende. Det er, fordi deres
65 børn har det så skidt, at de ikke kan gå i skole, at forældrene bliver hjemme. For de børn er rygsækken fyldt med bekymringer i stedet for penalhus og madpakke.

Det kan ikke være rigtigt, at flere og flere små Pippi Langstrømper og Emil fra
70 Lønneberger skal have medicin for at kunne være i skolen. I hver klasse er der i
dag over fire elever, der får støtte, og endnu flere, der har brug for hjælp, men
ikke får den. En ud af seks elever forlader skolen uden at kunne læse, skrive eller
regne. Antallet af børn og unge med diagnoser er steget med 37 pct. på blot 10
år. Det er sådan, at omkring 15 pct. alle børn under 18 år i dag får en diagnose.
75 Mange får også medicin, bl.a. mod adhd, søvnforstyrrelser og depression. Måske
hænger det også sammen med, at den seneste kvalitetsundersøgelse af
daginstitutionerne viser, at kun 13 pct. af dem har god kvalitet – 13 pct.

Jeg er ikke i tvivl om, at hvis vi prioriterede vores daginstitutioner og skoler og
80 mere, og hvis der var to steder lærer til stede i de store klasser, flere pædagoger i
børnehaver og vuggestuer, og hvis de alle sammen havde tid til at forberede sig,
så ville færre have behov for overhovedet at få en diagnose; så ville inklusionen
være bedre; flere børn ville kunne overskue at gå i skole, og færre forældre ville
være tvunget til at gå hjemme. Vi har så mange muligheder i det her land. Vi er
85 så rige, og dog prioriterer regeringen ikke den grundlæggende indsats for børn.
For at give et bedre Danmark videre har en pris, og det kalder på en ærlig
prioritering. Der er en pris, og det er os voksne, der bør betale den.

Det er utroligt, så meget det fylder i tidens politiske debat, om vi om 20 eller 25
90 år kan få folkepension, når vi er 70 år, 70,8 år eller 71 år. Lad os da hellere
opmuntre os voksne til at tage et nap mere, hvis vi kan, så vi, når den tid
kommer, kan nyde vores otium i vished om, at vi ikke efterlader regningen til
vores børn og børnebørn; at vores lykke ikke er kommet på bekostning af deres
fremtid. For mig at se er det den nye skillelinje i dansk politik. Hensynet til os
95 selv over for hensynet til de unge og kommende generationer. Balancen mellem
de ressourcer, vi bruger på selv, og dem, vi investerer i vores børns liv og fremtid,
herunder en fuld grøn omstilling på 5 år, som vi gerne ser.

Radikale Venstre vil en ny generationskontrakt, også fordi det er
100 forudsætningen for at styrke vores indre forsvar. Vi ser det som vores opgave at
sørge for, at lærere og pædagoger får tid, ressourcer og frihed til at lave levende
undervisning og gode frikvarterer til gavn for den næste generation. Det gælder
også fritidshjemmene, det gælder også ungdomsuddannelserne. Vi må insistere
på, at vores indre forsvar prioriteres. Dannelsen af mennesker, der kan tænke
105 kritisk, handle ansvarligt og stå fast i stormen. Det er vores vigtigste værn mod
ekstreme kræfter, mod fremmede påvirkninger og destruktive ideologier. Det er

grundlaget for et demokratisk samfund, hvor frisind, respekt og solidaritet blomstrer.

110

Det er i vores indre forsvar, at Danmark er stærkest. Når børn og unge oplever tryghed, forståelse og muligheder, bliver de vores bedste forsvar mod de farer, vi møder ude i verden i dag. Når vi investerer i dannelse, investerer vi i en fremtid, hvor demokratiet og vores værdier står fast, hvor trusler kan vendes til muligheder og håb. Derfor foreslår jeg i dag følgende tekst til vedtagelse på vegne af Radikale Venstre:

115

»Folketinget er fast besluttet på at give et bedre Danmark og et fredeligt Europa videre til vores unge generationer.

120

Det starter herhjemme med fuld grøn omstilling af Danmark på 5 år, med flere uddannede medarbejdere i daginstitutioner og skoler, mere leg, gratis skolemad og flere forebyggende indsatser.

125

Folketinget vender sig mod lukningen af uddannelsespladser og nedlæggelsen af 10. klasse og hf samt indførelsen af nye adgangskrav til gymnasiet. Danske unge skal sættes fri og selv vælge deres ungdomsuddannelse som i resten af Norden.

130

Folketinget ønsker at styrke Europa gennem en ny forsvarsunion og grøn omstilling af det europæiske energisystem. EU skal være garant for vores værdier og folkeretten, der brydes i Ukraine og Gaza med katastrofale humanitære følger.

135

Såvel i Danmark som i EU er det tid til en ny generationskontrakt, hvor vi prioriterer vores fælles fremtid, sikrer gode rammevilkår for erhvervslivet og en ansvarlig langsigtet økonomisk politik.«

Kilde

Manuskript taget fra ft.dk med tilladelse fra udgivelse.

140

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

Debattale, Folketingstale, Politisk tale, Radikale Venstre

145

URI

150

155

160

165

170

175

180